

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรของโลกที่นับวันจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในทำนองเดียวกันความต้องการของมนุษย์ในการแสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีวิตและเพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน ประกอบกับมีการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วซึ่งเข้าสู่ในยุคที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์ มนุษย์ได้ผลิตสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตนเองโดยไม่มีที่สิ้นสุด มนุษย์ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อใช้เป็นปัจจัยการผลิตกันอย่างฟุ่มเฟือย โดยขาดการวางแผน ขาดการบริหารจัดการ ขาดวิสัยทัศน์ในการมองถึงอนาคตว่าการพัฒนาที่ไร้ทิศทางเช่นนี้จะก่อให้เกิดปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมอย่างไร ซึ่งสภาพแวดล้อมในปัจจุบันนับวันจะมีสภาพเลวร้ายลงทุกวัน เช่นการเกิดสภาวะโลกร้อนที่โลกมีอุณหภูมิสูงขึ้นทุก ๆ ปี การเกิดปรากฏการณ์น้ำแข็งที่ขั้วโลกละลายอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน การเกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงในหลาย ๆ พื้นที่ การเกิดสภาวะเรือนกระจก ปัญหาฝนแล้ง ปัญหาหมอกพิษทางอากาศ ปัญหาหมอกพิษทางน้ำ ปัญหาดินเสื่อมสภาพ เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์มาก ที่ส่งผลกระทบต่อกลับมาทำลายสิ่งแวดล้อมและสิ่งมีชีวิตทุกชนิด เมื่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใกล้ตัว เราจึงต้องตระหนักถึงปัญหาและเพื่อที่จะหาทางเยียวยาแก้ไข เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาด เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เอง และสร้างเพื่อทดแทนสิ่งที่ถูกใช้ไปคนรุ่นต่อไป

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมนี้ มีกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบดูแลในระดับชาติ ส่วนในระดับท้องถิ่นก็มีหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ รับผิดชอบดูแลด้วย เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และในองค์การบริหารส่วนตำบลก็มีหน่วยงานรับผิดชอบภายในโดยเฉพาะ เช่น ส่วนงานโยธารับผิดชอบดูแลแหล่งน้ำ และส่วนงานสาธารณสุขรับผิดชอบดูแลเรื่องขยะมูลฝอย เป็นต้น

ในประเด็นการศึกษานี้จะศึกษาถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมเฉพาะด้านแหล่งน้ำและด้านขยะมูลฝอย ซึ่งถือว่าเป็นงานสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อวัดประสิทธิภาพการทำงานว่าประชาชนในพื้นที่ได้รับความพึงพอใจในผลงานมากน้อยแค่ไหน เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงต่อไป

ปัญหาเรื่องแหล่งน้ำเป็นปัญหาเร่งด่วนสำคัญที่จะต้องร่วมมือกันวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหายังเป็นระบบ จะต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนมีความตระหนักถึงความสำคัญให้มากขึ้น เพราะน้ำมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาก หากขาดน้ำสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ก็จะอยู่ไม่ได้ มนุษย์ได้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคตลอดเวลา จึงจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐและองค์กรทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังในการวางแผน และมีการบริหารจัดการการใช้น้ำอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง มีทิศทาง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในรุ่นปัจจุบันให้มากที่สุด แต่ขณะเดียวกันจะต้องคำนึงถึงประโยชน์และผลกระทบต่อคนรุ่นหลังที่จะเกิดตามมาอีกด้วย

ส่วนปัญหาขยะมูลฝอยก็เป็นปัญหาเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐจะต้องรีบเร่งเข้าไปแก้ไขให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน เนื่องจากเป็นที่ประจักษ์ว่าในบางชุมชนมีสภาพขยะล้นเมือง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการประเมินปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ (กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, 2542) พบว่าในปี 2541 มีขยะเกิดขึ้นทั่วประเทศประมาณวันละ 37,000 ตัน ในกรุงเทพมหานครมีขยะเกิดขึ้นประมาณวันละ 8,900 ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ 24 ของขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ในเขตเทศบาล 1,030 แห่ง มีขยะประมาณวันละ 13,000 ตัน หรือร้อยละ 35 ที่เหลือร้อยละ 41 เกิดขึ้นในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลประมาณวันละ 15,000 ตัน ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีขีดความสามารถจัดการเก็บและกำจัดขยะทั่วประเทศได้เพียงร้อยละ 50-60 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเท่านั้น ปริมาณขยะที่เหลือจึงยังคงตกค้างตามสถานที่ต่าง ๆ

การกำจัดขยะส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 ใช้วิธีการกำจัดที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดใช้วิธีเทกองบนพื้นที่ว่างหรือในหลุม ปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติ ไม่มีระบบการป้องกันการซึมของน้ำชะมูลฝอยหรือการปนเปื้อนของสารอันตรายที่ติดมากับขยะ และสามารถซึมลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมและประชาชนเป็นอย่างมาก ประชาชนไม่มีส่วนรับรู้ข้อมูลข่าวสารยังผลให้มีกระแสคัดค้านจากประชาชนกับการใช้สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้การจัดการขยะในปัจจุบันท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังคงต่างคนต่างทำไม่มีความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในกลุ่มปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มพื้นที่ที่มีการขยายตัวของชุมชนเมืองและประชากรอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันนี้ขีดความสามารถในการจัดเก็บ รวบรวมขนส่ง และระบบฝังกลบไม่เพียงพอกับปริมาณขยะและไม่สามารถหาที่ฝังกลบที่มีความเหมาะสมได้ ตลอดจนพื้นที่บางแห่งมีราคาแพงจนไม่คุ้มค่าการลงทุน บางพื้นที่ไม่สามารถหาที่ฝังกลบได้เนื่องจากการคัดค้านของประชาชน และยังขาดการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางการแปรรูปขยะที่เหมาะสมกับประเทศไทย และการบริหารจัดการสถานที่ฝังกลบอย่างถูกหลักวิชาการและเป็นที่ยอมรับจากประชาชน

พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ที่ประกอบด้วย การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น และจากการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมาให้ท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งปรากฏในกฎหมายลูกที่ออกตามมา เช่น พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจปี พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นการโอนอำนาจการตัดสินใจ โอนงบประมาณ โอนภารกิจ โอนคนเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถส่งมอบงานสาธารณะที่ได้คุณภาพไปให้ประชาชนโดยตรง ทำให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น หน่วยงานท้องถิ่นได้รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อจะได้ส่งมอบงานที่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้มากและตรงปัญหาที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญและได้รับการคาดหวังจากทุกฝ่ายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากที่สุด ซึ่งตาม พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจปี พ.ศ.2542 ได้กำหนดการถ่ายโอนภารกิจงาน ภารกิจคน และงบประมาณต่าง ๆ จากหน่วยงานส่วนกลางลงไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดูแลและปกครองตนเองได้ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาในเรื่องการกระจายอำนาจและการปกครองตนเองของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในการที่จะทำให้ท้องถิ่นทำงานที่จะต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากที่สุดนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน โดยประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอน เริ่มจากการวางแผนพัฒนา ดำเนินการตามแผน และการประเมินผลงานตามวงจรนี้ตลอดเวลา เพื่อปรับปรุงผลงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ วิธีการที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลผลการทำงานของท้องถิ่นที่ได้ทำมาแล้วจนถึงปัจจุบันนี้ได้ดีที่สุดนั้นก็จะต้องมีการประเมินผลการทำงาน ซึ่งการประเมินผลก็มีทั้งการประเมินผลงานเมื่อ

หน่วยงานท้องถิ่นได้ส่งมอบงานให้กับประชาชนแล้ว หรือการประเมินระหว่างการทำงาน เพราะงานบางอย่างมีการทำงานเป็นกระบวนการเป็นงานที่ทำต่อเนื่องทุกวัน จึงต้องประเมินผลงาน ได้ตลอดเวลา วิธีการหนึ่งที่ดีว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดคือการประเมินเพื่อวัดความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการผลการทำงานของท้องถิ่นเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบริหารงานให้ดีขึ้นต่อไป ซึ่งในที่นี้จะประเมินเพื่อวัดความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมใน ด้านการบริหารจัดการแหล่งน้ำ และการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้าน แหล่งน้ำและขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

ระเบียบวิธีการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ผล เพื่อวัดความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการการจัดการ สิ่งแวดล้อมด้านแหล่งน้ำและขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เป็นการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคำถาม รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษา ใช้เวลาในการศึกษา 1 เดือน

ช่วงที่ 2 เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ตามระเบียบวิธีที่กำหนดไว้ ใช้เวลาในการศึกษา 2 เดือน

ช่วงที่ 3 เป็นการเขียนรายงานการศึกษา เรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ให้บริการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านแหล่งน้ำและขยะมูลฝอย กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ใช้เวลาในการศึกษา 1 เดือน

ขอบเขตการของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

พื้นที่ในการศึกษาคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ประชากรในการศึกษาคือ ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ ทั้ง 18 หมู่บ้าน จำนวน 130 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านแหล่งน้ำและขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตด้านเวลา ในการศึกษาครั้งนี้มีระยะเวลา 5 เดือน (มกราคม – พฤษภาคม 2550)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำผลที่ได้จากการศึกษามาแก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้านแหล่งน้ำและขยะมูลฝอยให้ดียิ่งขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงบประมาณในแต่ละปี
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจทำการศึกษาต่อได้

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้บริการจัดการแหล่งน้ำและการจัดการขยะมูลฝอย

2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 18 หมู่ เช่น บ้านปรางค์ บ้านประคำ บ้านคอนทะแยง บ้านหนองสำโรง บ้านทัพมะขาม บ้านดอนถั่วแปบพัฒนา บ้านตะโก บ้านหนองปรือ บ้านโพธิ์ทอง บ้านตะโกน้อย บ้านดอนเข้ม บ้านห้วยลึก บ้านปรางค์ทอง บ้านปรางค์นคร บ้านดอนสามัคคี บ้านดอนตะหนิน บ้านโพธิ์งาม และบ้านโนนวัด

3. เจ้าหน้าที่บุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ที่รับผิดชอบส่วนงานโยธา งานสาธารณสุขปโภค และงานสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมงานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ผู้บริหาร หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ 2 คน

5. งานบริการ หมายถึง การให้บริการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านแหล่งน้ำและขยะมูลฝอย ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรางค์ อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา